

DR. CH. F. L. NORD'S BEROEPSJUBILEUM

Wanneer Tomes' bestuur en Utrechtse Almanakredactie jaarlijks hun opwachting maken bij de nestor der Nederlandse tandheelkunde, dan is dat niet alleen een protocollaire verplichting, maar een bewijs dat de jubilaris-van-het-jaar zelfs bij het opgroeiende professionele geslacht bekend staat als een man die met hun toekomstige beroep nog immer in één adem wordt genoemd.

1911 – 31 maart – 1971

De geschiedenis van het Tijdschrift verhaalt van collega Nord in een periode van 1921 tot 1941 als Hoofdredacteur, in het heden vermeldt het titelblad van dit Tijdschrift zijn naam als erevoorzitter van het Algemeen Bestuur van de Stichting Tijdschrift voor Tandheelkunde en de hedendaagse trouwe lezer kan weten hoe hij de kolommen van dit Tijdschrift nog altijd beschouwt als een spreekbuis voor zijn hartstochtelijke, felle, en vaak apodictische reacties, die echter immer getuigen van een positieve instelling ten aanzien van zijn beroep.

De Redactie biedt de jubilaris en zijn echtgenote gaarne haar welgemeende gelukwensen aan, maar zij beseft dat aan zijn verdiensten voor de professie in het algemeen en voor het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde in het bijzonder tekort zou worden gedaan, indien niet naar aanleiding van de 31e maart 1911 – de dag waarop Charley Nord het diploma van tandmeester werd uitgereikt – in geschrifte gedachten worden vertolkt die bij velen zullen opkomen.

Prof. M. Hut heeft zich, op verzoek van de Redactie, bereid verklaard een korte bijdrage te leveren.

BIJ HET 60-JARIG JUBILEUM ALS TANDARTS VAN DR. CH. F. L. NORD

Het is niet wel doenlijk de jubilaris recht te doen wederbaren, door bij zijn 60-jarig tandartsjubileum in kort bestek een min of meer volledig overzicht te geven van zijn betekenis in deze lange periode van zijn activiteiten. Zijn bijdragen op velerlei terreinen zijn zo uitgebreid, dat er vele auteurs voor nodig zouden zijn om op elk gebied, waarop Nord van meer dan gewone betekenis is geweest, een deskundig oordeel over de uitwerking daarvan te kunnen geven. Zijn werk op tandheelkundig terrein zowel nationaal als internationaal was van dien aard, dat het hem decennia lang een dominante positie heeft verleend.

Waarin was Nord het grootst? Het is moeilijk hierop een antwoord te geven. Zijn capaciteiten op verschillende gebieden waren zo opvallend, dat hij dikwijls was voorbestemd een eerste plaats in te nemen. Als organisator en leider van vergaderingen heeft hij een zeer grote rol gespeeld. Van vrijwel alle beroepsorganisaties is hij voorzitter geweest. Op internationaal terrein kwam deze eigenschap op eclatante wijze naar voren, te meer daar zijn uitgebreide talenkennis hierbij van onschat-

bare waarde was. Hoe vaak hebben wij hem dreigende misverstanden door taalmoeilijkheden uit de weg zien ruimen. Maar evenzeer wist hij op zijn charmante manier met enige tijdig uitgesproken, welgekozen woorden een dreigend conflict te voorkomen. Zijn „feeling” voor de gedachtengang van de sprekers stelde hem hiertoe in staat.

Maar dit aanvoelen van het denken en van de drijfveren van anderen maakte Nord tot een geduchte debater. Hij wist steeds de zwakke punten in zijn tegenstander te vinden en daarvan gebruik te maken. Ook maakte zijn souplesse van geest het hem mogelijk naar een ander te luisteren en het goede uit diens woorden te halen, zo zelfs, dat het oordeel vóór en na een vergadering wel eens zeer verschillend kon uitvallen. Ook dit is een grote eigenschap.

De Maatschappij-vergaderingen in vroegere jaren onder voorzitterschap van de jubilaris of wijlen B. R. Bakker muntten uit door de sprankelende debatten tussen deze twee, die alleen al het bijwonen der vergadering de moeite waard maakten.

Het Tijdschrift voor Tandheelkunde maakte onder Nord's leiding als hoofdredacteur een bloeitijd mee. Er ging een grote stuwende kracht van hem uit en zijn artikelen droegen er veel toe bij, het Tijdschrift een rol te doen spelen in het tandheelkundig denken van de Nederlandse tandartsen uit die jaren. De hoofdredacteur had er een neus voor om de problemen van belang voor de tandartsen op te sporen en in woorden uit te beelden, waarbij hij niet schroomde zijn persoonlijke mening te kennen te geven, aldus een invloed uitoefende op de meningsvorming van de collegae, die minder met deze materie in aanraking kwamen en niet tot oordeelsvorming waren gekomen.

Wellicht is het deze journalistieke eigenschap van Nord, die hem in staat stelde, de problemen te zien en in woord en geschrift daarvan de essentie kort weer te geven, waaraan een zekere genialiteit moet worden toegekend. Zeker is het, dat hij hierdoor niet naliet een blijvende indruk te maken op toehoorders en lezers.

Nergens op de wereld is de naam Nord onbekend. De talloze buitenlandse onderscheidingen getuigen ervan, hoeveel vriendschap en waardering hij overal heeft opgewekt en hoe men zijn eigenschappen wist te waarderen. Zijn internationale loopbaan culmineerde in het voorzitterschap van de *Fédération Dentaire Internationale*, waarin hij jarenlang een leidende rol heeft gespeeld.

Toen Koningin Emma de woorden gebruikte: „...waarin een klein land groot kan zijn”, heeft zij het werk bedoeld van mensen als Nord. Hij was van een onnavolgbare grootte, zeker als vertegenwoordiger van zijn professie. Tandheelkundig Nederland kan daar trots op zijn en is dat ook. J. Huizinga schrijft: „Waar ook maar een tengerere plant van echte internationaliteit opkomt, stut haar en begiet haar.” Nord behoorde echter tot die sterken, die dit stutten en begieten door anderen niet van node had. Hij gebruikte de gelegenheid, die werd geboden, zelf schiep hij die gelegenheid. Huizinga's woorden zijn heden ten dage nog van kracht en mogen nog wel eens onder de aandacht worden gebracht.

Niet alleen de collegae zijn tot de erkenning van zijn grote eigenschappen gekomen, het heeft Hare Majesteit behaagd hem het ridderschap in de Orde van de Nederlandse Leeuw te verlenen, een eer die vóór Nord nog geen Nederlandse tandarts ten deel was gevallen!

De verdiensten van Nord op tandheelkundig vakgebied, organisatorisch en wetenschappelijk, zijn reeds in een Tijdschrift-aflevering van 1936 uitvoerig beschre-

ven. Een omvangrijk „jubileumnummer” 25 jaar na zijn afstuderen, getuigt daarvan met meer dan 60 bijdragen (430 pagina's, 66 auteurs). Ook bij zijn 40- en 50-jarig jubileum werden zijn bijdragen tot de ontwikkeling van ons vak uitvoerig belicht.

Het onderwijs heeft altijd zijn belangstelling gehad. In zijn functies bij de beroepsverenigingen heeft hij steeds geijverd voor een verbetering van het onderwijs. Toen in 1946 de *Staatscommissie De Ranitz* werd ingesteld, werd Nord naast de vele universitaire functionarissen als lid aangezocht en heeft hij medegewerkt aan het tot stand komen van de Wet van 1947. Maar ook daarna is zijn belangstelling voor dit onderwerp nog bij lange na niet gedoofd. Steeds heeft hij de ontwikkeling op de voet gevolgd en raad gegeven, waar die werd gevraagd. Zijn belangstelling en heldere kijk, zijn souplesse van geest, waardoor hij vele gewijzigde inzichten en veranderingen kon volgen en begrijpen en veelal accepteren, maakten dat de kloof tussen het heden en hemzelf veelal geringer is dan men van iemand van zijn leeftijd zou verwachten.

Ondanks het feit dat hij sinds 10 jaren de praktijk heeft neergelegd, staat hij nog niet buiten het beroepsleven. Integendeel! Steeds nog laat hij het niet na om daar, waar hij het opportuun acht, blijk te geven van zijn opvattingen ten aanzien van bepaalde ontwikkelingen. Zijn grote belangstelling maakt het voor de jeugd nog steeds een genoegen met hem in contact te treden.

Ik durf geen uitspraak te doen in welke sector van het professionele leven Nord de grootste indruk op mij heeft gemaakt. Zo ik het al zou wagen deze superlatief toe te kennen, dan is het voor mij overduidelijk: het is de mens, de vriend.

Nord heeft de eigenschap te kunnen luisteren, zich in te denken in de gedachten en problemen van de ander, om daarna met zijn inzicht, ervaring en wijsheid zijn mening te kennen te geven. Zijn onvoorstelbaar goed geheugen voor feiten en data staan hem daarbij ten dienste. Zijn bereidheid zijn medemens te helpen, zijn vriendelijk optreden, zijn humor, zijn grote belezenheid en belangstelling op talloze terreinen maken het voor mensen met zeer uiteenlopende karakters een uitzonderlijk genoegen deze veelzijdige figuur te ontmoeten.

Hoeveel te groter is dan nog het voorrecht wanneer door jarenlange contacten een vriendschap is gegroeid, die deze man in al zijn facetten doet accepteren en waarderen. Ik heb dit voorrecht mogen smaken.

Hut